

THYMOVAR®

Aanvullende informatie bij artikel van P. Elshout in septembernummer van BIJEN

Na het lezen van het hoofdartikel van P. Elshout in BIJEN 11(9): 231-233 (2002) over het nieuwe middel THYMOVAR® zijn enkele aanvullingen op zijn plaats. Het is goed dat er meer bekendheid wordt gegeven aan THYMOVAR®, het nieuwe biologische bestrijdingsmiddel tegen de varroamijt dat sinds 5 juni jl. in Nederland is geregistreerd.

De werking van THYMOVAR® berust op de acaricide (anti-mijt) werking van thymoldamp, de actieve stof. In het artikel wordt wat de samenstelling betreft

312

THYMOVAR® vergeleken met een ander thymol bevattend product Apilife VAR. Dit product bevat thymol, eucalyptusolie, menthol en kamfer. THYMOVAR® echter bevat slechts thymol, en niet ook nog eucalyptusolie en menthol zoals gesteld werd. Wat de effectiviteit van THYMOVAR® betreft worden gegevens genoemd van het instituut Hohenheim, echter de resultaten van onderzoekers als o.a. E. Rademacher, E. Marinelli en F. Bollhalder worden niet genoemd. Om een indruk te krijgen van de varroabestrijdingseffecten die deze onderzoekers vaststelden, is het nuttig om het artikel van onze hand in BIJEN 10(5): 148-149 (2001) na te lezen. De conclusies uit de meeste onderzoeken zijn dat het bestrijdingseffect ruim boven de 90% ligt. Zoals bekend is 100% bestrijding bij geen enkel middel haalbaar.

Daarom wordt door ons ook aanbevolen om in het voorjaar, aanvullend, de darrenraatmethode toe te passen, om daarmee afdoende resultaat te hebben. Een nabehandeling in het najaar is geheel niet aan de orde, anders zou dat ook op het etiket vermeld zijn.

Bestuivingsvolken

Overigens in het geval van bestuivingsvolken, waarvan geen honing gewonnen wordt, kan THYMOVAR® het hele jaar door toegepast worden.

Er wordt in het artikel uitgebreid gesproken over en er worden foto's getoond van niet toegelaten producten en methoden. De paragraaf over residuen in was en honing spreekt over het gebruik van thymol m.b.v. een thymolraampje (niet toegelaten) dat het hele jaar gebruikt zou moeten worden, waarbij thymol in de was en honing accumuleert.

Thymovarplaatjes worden echter pas na het slingeren van de honing toegepast, zodat honing er niet mee in contact komt.

Voor de registratie bij het Bureau Registratie Diergeneesmiddelen in Wageningen (BRD) is hier scherp naar gekeken en het dossier met onderzoeksgegevens geeft aan dat thymol in de was zeer ruim onder de toelaatbare grens blijft (0,6gr/kg was).

De smaak van honing

In de honing is na gebruik van thymolpreparaten praktisch geen thymol detecteerbaar. Overigens van nature kunnen er zeer lage concentraties etherische oliën waaronder thymol en ook organische zuren in de honing zitten.

Een interessant artikel verscheen in het januarinumnummer van 1999 in de American Bee Journal (pag. 61-63) over de invloed van organische zuren (mierenzuur, oxaalzuur en melkzuur) en etherische oliën op de smaak van honing.

Er werden metingen over residuen in honing gedaan en daarbij door een panel smaakproeven uitgevoerd. In het geval er gedurende een niet al te lange tijd een behandeling met organische zuren of etherische oliën plaatsvindt is er geen overschrijding van de smaakdrempel.

Het toepassen van Thymovar in augustus en september is uit dit oogpunt dan ook ideaal omdat de honing niet met de thymol in aanraking komt. De auteurs in genoemd artikel melden dat het gebruik van mierenzuur in het voorjaar tijdens het actieve bijenseizoen de smaak van voorjaars- en zomerhoning kan beïnvloeden.

Spelregels

En dan iets over: 'Spelregels voor een bevredigend resultaat'.

Het etiket van THYMOVAR® geeft weer hoe en wanneer de plaatjes moeten worden toegediend. Dit met het oog op het beste effect en het minste risico voor bij, mens en milieu. Hier moet men strikt de hand aan houden. Het is een bijsluiters die niet voor niets zo gemaakt is en gecontroleerd door het Bureau Registratie Diergeneesmiddelen. Adviezen over wel of niet in de zon geplaatste volken, het in paniek raken van bijen e.d. zijn niet op hun plaats. Ook blijkt nergens uit onderzoek dat door een te hoge concentratie de bijen de bijenkast zouden verlaten. Het actief vermelden van het feit dat Apilife VAR-plaatjes niet tussen de ramen geplaatst mogen worden is niet van belang. Het gaat immers om een niet toegelaten product.

In Nederland hebben de imkers met THYMOVAR® nu de mogelijkheid om de varroamijt goed, veilig en

biologisch te bestrijden. Tienduizenden volken zijn reeds met veel succes de afgelopen jaren in andere landen behandeld met THYMOVAR®, tot volle tevredenheid van de bijenhouders.

C. van Heemert, *Plantsupport B.V.*

Geraadpleegde literatuur

S. Bogdanov, S., Kilchenmann, V., Fluri, P., Buhler, U.A., en Lavanchy, P.; *American Bee Journal*, jan 1999, p. 61-63.
Heemert, C. van en Veenstra, H., *BIJEN* 10(5): 148-149 (2001).

Reactie van Peter Elshout

De heer Van Heemert heeft gelijk, in het artikel 'Pro's en contra's van thymol' in *BIJEN* 11(9): 231-233 (2002) is een aantal fouten geslopen:

- pag. 232 rechterkolom, tweede regel van boven: Thymovar moet vervangen worden door Thymix. De opmerking van dhr. Van Heemert dat Thymovar enkel thymol bevat is dus juist.
- Heel veel imkers gebruiken het thymolraampje van F. Knobelspies. Wel of niet toegelaten maakt hier niets uit. Het gaat erom dat door deze methode thymol in was en honing accumuleert en dat deze toepassing dus afgeraden moet worden. Het is om deze reden dat het thymolraampje in Nederland niet toegepast mag worden. Het door hem verhandelde product Thymovar wordt in het geheel niet in diskrediet gebracht.

313

bijen CURSIEF bijen

Rik Oldeven

Bijenlatijn

De mens is niet volmaakt. Er zijn grofweg genomen twee manieren om daarmee om te gaan. Sommigen zeggen: daar moeten we wat aan doen; anderen: daar moeten we dan mee leren leven. Tot de eerste categorie behoren pastoors, dominees, sommige politici en de van deze groepen afgeleide talrijke moralisten onder ons. Tot de tweede categorie reken ik de realisten, mensen die zien dat het een en ander niet klopt, maar daarmee genoegen nemen, want beter is er nu eenmaal niet. Niet zelden zijn het humoristen; ze kunnen erover lachen.

Tussen de preek en de lach bevindt zich het bijenlatijn. De meeste imkers doen eraan. Vissers trouwens ook en andere liefhebbers van oncontroleerbare activiteiten. Geïnteresseerden in de resultaten van hun bezigheden moeten het uitsluitend van hun verhalen hebben, want de vis heeft de pan al gezien en de honing is reeds verkocht.

Zijn deze latinisten leugenaars? De vraag wordt meestal met een volmondig ja beantwoord. Ik vind het altijd jammer dat ze gesteld wordt. Want er is zoveel meer mogelijk. Niet zozeer als antwoord, maar meer ter overweging. Bijvoorbeeld: bijenlatijnhanterende imkers zijn zich terdege bewust van het feit dat ook imkers en hun bijen niet volmaakt zijn. Dat is in feite dus een onprettige vaststelling, want je moet er óf iets aan doen en dat kan niet altijd óf je moet ermee leven en dat valt niet mee. De ontsnapping zit hem erin het onvolmaakte volmaakt te maken. Dat is een prachtig streven. Je treft het ook aan in de statuten van verenigingen, de programma's van politieke partijen, in de doelstellingen van de VN, in de Bijbel en in de Koran. Om het gevoel van het volmaakte te bereiken, moeten we zo nu en dan de leugen van stal halen. We zeggen in dat geval dat het doel de middelen heiligt. Zolang dat doel er is, omarm ik die leugen. Een leugentje om bestwil. Ik lieg er dan ook met gemak een flink aantal kilo's honing bij. Zo blijf je lachen. En daar gaat het toch maar om in deze onvolmaakte wereld.